

SINIF YÖNETİMİ AÇISINDAN ÖĞRETMEN NİTELİKLERİNİN BELİRLENMESİ

DETERMINING TEACHERS' QUALITIES IN THE ASPECT OF CLASSROOM MANAGEMENT

Arş. Gör. Etem YEŞİLYURT

Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri
Bölümü yesilyurtetem@yahoo.com

Arş. Gör. İbrahim ÇANKAYA

Dicle Üniversitesi, Z.G. Eğitim Fakültesi, Eğitim
Bilimleri Bölümü icankaya@dicle.edu.tr

ÖZ

Sınıf yönetimi açısından öğretmen niteliklerini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada, genel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Elazığ il merkezinde 2006–2007 akademik yılında eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdüren ilköğretim okulları öğretmenleri, örneklemi evrenden tesadüfî örnekleme yöntemiyle seçilmiş 225 öğretmen oluşturmaktadır. Beşli likert tipi maddelerden oluşan ölçekle elde edilen veriler; SPSS for Windows programıyla yüzde, aritmetik ortalama, t testi ve varyans (one-way) analiz teknikleri kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırmanın bulgularına göre öğretmenlerin; vizyon geliştirme, çeşitli öğretim yöntem ve tekniği kullanma, etkin dinleme, model olma, rehberlik etme, uygun sınıf atmosferi ve ortamı oluşturma, disiplin ve öğretimi dengede tutma, uyarı ve eleştirilerde olumlu cümleler kullanma, öğrencilerin saygılı, dürüst ve ahlaklı olmasına önem verme ve problemleriyle ilgilenme, ihtiyaçlarını bilme, öğrencileri karar alma sürecine katma ve onlara sıcakkanlı ve adil davranma konularında sınıf yönetimi açısından oldukça önemli niteliklere sahip oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca cinsiyet, branş, öğrenim durumu ve kıdem değişkenlerine göre öğretmenlerin nitelikleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sınıf yönetimi, öğretmen nitelikleri, öğretmen, liderlik, yönetim.

Abstract

In this study, in which descriptive scanning model was used, it was aimed to determine teachers' qualities in the aspect of classroom management. This study consists of teachers working in Elazığ city center in 2006-2007 academic year and a sample of 225 teachers were selected randomly. Data, which was collected through questionnaires, was analyzed and interpreted by frequencies, descriptive statistics, variance analysis and t test methods. According to the findings, teachers have these qualities determine in the aspect of classroom management; vision developing, using various instructional methods and techniques, active listening, modeling, guiding, forming an adequate classroom atmosphere and environment, balancing between discipline and teaching, using affirmative sentences while criticizing and cautioning, giving importance for students to be honest and moral, being concerning for students' problems, being aware of their needs, ensuring students to participate in decision making, treating them intimately and fairly. Besides, there were meaningful differences among teachers according to the variables of gender, branch, academic status and tenure.

Key Words: Classroom management, teachers' qualities, teacher, leadership, management.

GİRİŞ

Yeni bir bin yılla birlikte artan değişim hızı ve bu hıza ayak uydurabilecek nitelikteki insan gücü yetiştirmek zorunda olan eğitim sistemlerinin başarısı, nitelikli öğretmenlere bağlıdır. Nitelikli insan gücünün yetiştirildiği yerler, eğitim sisteminin en işlevsel parçası olan okul ve sınıflardır. Bu nedenle etkili bir sınıf yönetiminin gerekliliği, kaçınılmaz olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sınıf yönetimine sistematik olarak bakıldığında sınıf yönetimi; kaynakları örgütleme, çevreyi etkili biçimde düzenleme, öğrenci gelişimini gözleme, öğrenci sorunlarını önceden tahmin edebilme gibi unsurları etkili bir biçimde koordine edebilme olarak tanımlanabilir (Terzi, 2002). Sınıf yönetiminin birçok boyutu olmakla birlikte Martin ve Baldwin (akt: Laut, 1999) sınıf yönetimini birey, disiplin ve öğretim olmak üzere toplam üç boyutlu bir yapı olarak ele almıştır. Birey boyutunda öğretmenlerin öğrencilere ilişkin beklentileri, tutumları, davranışları ile öğrencilerin bu beklentileri karşılamaya yönelik davranışları gerçekleştirme düzeyleri yer almaktadır. Öğretim boyutu etkinliklerin planlanması, çevrenin düzenlenmesi ve zaman yönetimini kapsamaktadır. Disiplin boyutunda sınıf kurallarını öğrencilerin benimseyip uygulaması için öğretmenlerin kullandığı yöntemler yer almaktadır. Sınıf yönetiminin değişkenleri ise Türnüklü (1999) tarafından öğretmen, öğrenci, eğitim ve okul programları, eğitim ortamı, eğitim yönetimi, aile ve çevre olarak sıralanmaktadır. Sınıfın lideri olan öğretmen, hem sınıf yönetiminin boyutlarını, hem de değişkenlerini her açıdan iyi tahlil etmeli ve sınıfı yönetirken bu özellikleri göz önünde bulundurmalıdır. Öğretmenin öğrencilerin beklenti ve gereksinimlerini bilmesi, sınıf yönetimini doğrudan etkilemektedir. Sınıf yönetimi öğrencileri sadece kontrol etmeye yönelik değil, eğitimin kalite ve sürekliliğini sağlamaya da yönelik olmalıdır (Brophy, 1988; akt: Yalçınkaya, Tonbul, 2002). Bu bağlamda eğitimde kalitenin istenilen düzeyde olmasında, öğretmenlerin öğrenci ihtiyaç ve beklentilerini karşılamaya yardımcı olması önemli bir yer teşkil etmektedir.

Ancak sınıfların kalabalık olması, fiziksel donanımın uygun ve yeterli olmaması, öğretmenlere verilen öğretim dışı görevlerin fazla olması nedeniyle onların zaman ve enerjilerinin azalması, ekonomik kaygılar, mesleğe yada geleceğe ilişkin kaygılar, sınıf yönetimine ilişkin bilgi eksikliği vb. etkenler öğretmenlerin sınıf yönetiminde istenilen başarıyı gösterememesine neden olmaktadır (Bayrak, 1998). Bunların yanı sıra sınıf ortamında istenmeyen davranışların olması da sınıf yönetimini ve dolayısıyla öğretmenlerin eğitimsel başarısını engellemektedir. Sınıf ortamında istenmeyen davranışlar arasında öğrencilerin yersiz ve zamansız konuşması, dikkatsizlik, ödev yapmama, araç-gereç eksikliğiyle sınıfa gelme, hayal kurma, temizlik ve görgü kurallarına uymama, arkadaşlarını rahatsız etme, arkadaşlarının

çalışmasını ve dersi dinlemelerini engelleme, arkadaşlarına ve eşyalarına zarar verme, derse geç gelme ve devamsızlık yapma gösterilebilir (Başar, 1996; Aydın, 1998; Korkmaz, 2002; Öztürk, 2002). Bu ve benzeri durumlar karşısında öğretmen öğrenciyi yargılama ve değerlendirme yapmadan sorunun öğrenci tarafından fark edilmesini sağlayabilir ve öğrenciyi kendi davranışlarını kontrol etmeye yönlendirerek, sorunun öğrenci tarafından çözülmesini sağlayabilir (Girmen, 2006). Böyle davranış sergileyen bir öğretmen, sınıfın hem öğretmeni hem de liderdir.

Sınıf yönetimini öğrencilerin olumsuz davranışlarının yanı sıra öğrenci ve öğretmenlerin özellikleri ve ihtiyaçları, okulun yapısı ile öğretmenlerin okulun amaçlarına ilişkin inançları, hizmet öncesi eğitimleri ve okul kuralları da etkilemektedir. Bu etmenler doğrultusunda öğretmenlerden beklenen sınıfın fiziki ortamını ve düzenini sağlamak, plan ve program geliştirme etkinliklerini düzenlemek, zamanı yönetmek ve sınıf içi iletişimi sağlamaktır (Sarıtış, 2000). Sınıf yönetimini etkileyen faktörlerin biri de aileyle ilişkilidir. Bu bakımdan öğretmen öğrencilerin ailelerini tanımalı ve onlarla iletişim kurmalıdır (Cangelosi, 1988). Çünkü ailenin gelir ve sosyo-ekonomik durumu, öğrencileri tanımak ve sorunları çözmek için birincil kaynaktır (Başar, 2001). Ayrıca sınıfta özgür ve esnek bir yapının var olup olmaması, iletişim düzeyi, öğrenme yaşantılarının planlı ve amaçlı biçimde yürütülmesi, zamanın etkili kullanımı, öğretmen davranışları, sınıfın fiziksel koşulları, öğrenci niteliği, çevre vb. pek çok unsur, hem öğrenci davranışlarının şekillenmesine, hem de öğretmenin sınıfı yönetmesine etki etmektedir. Bu nedenle öğrenci davranışlarını etkileyen değişkenlerin öğretmen tarafından iyi tanınması (Girmen ve diğ., 2006) ve sınıf yönetiminde bu değişkenlerin hem göz önünde ve hem de kontrol altında tutulması gerekmektedir. Okul yönetimi de sınıf yönetimini etkilemektedir. Çünkü fiziksel düzenlemeler, imkânların oluşturulması, dışarıdan müdahalelerin önlenmesi vb. eylemler okul yönetiminin faaliyet alanı içersine girmektedir (Bayrak, 1998). Bu bakımdan etkili bir sınıf yönetiminin gerçekleşmesi sadece öğretmen değişkenine bağlı değildir. Ancak bir öğretmen, sınıf yönetimini etkileyen tüm unsurların farkında olmalı ve buna göre sınıf yönetim stratejileri geliştirmelidir. Çünkü günümüzde öğretmenlerin, her şeye daha duyarlı olan ve bilgileri analiz edebilen özelliklere de sahip olması istenmektedir (Yeşilyurt, 2007).

Etkili sınıf yönetiminin olmadığı bir sınıfta öğrenciler istenmeyen davranışları sergilemektedir (Ataman, 2000). Sınıfta istenmeyen davranışların sergilenmemesi için önlem almak, davranış ortaya çıktıktan sonra onunla baş etmekten daha kolaydır. Bunun için öğretmen öncelikle sorunun ne olduğunu öğrencilerle görüşerek anlamalı ve daha sonra soruna çözüm yolları arayarak (Pala, 2005) etkili bir sınıf

yönetimi ve verimli bir öğretim ortamı oluşturmaktadır. Verimli bir öğretim ortamı oluşturulabilmesi için sınıf yerleşiminin önemi büyüktür. Kullanılan metot ve tekniklere göre sınıf yerleşim düzeni yapılabilir.

İstenilen düzeyde öğretmen-öğrenci iletişiminin kurulabilmesi sınıf yönetiminde çok önemlidir. Çünkü yönetim biliminin önemli bir süreci olan iletişimin, sınıf ortamında da kullanılması gereklidir. Öğretmen, öğretmen-öğrenci, öğretmen-veli, öğretmen-yönetici ilişkilerini en iyi şekilde kurabilmeli ve etkili bir iletişim sağlayabilmelidir. Kabul edilmelidir ki ceza yerine ödül, dış odaklı değerlendirme yerine iç odaklı değerlendirme eğitim-öğretimde daha etkili ve kalıcı olmaktadır. Bunun için güdülemenin önemi kaçınılmazdır. Olumlu ve olumsuz öğretmen davranışlarının bilinmesi ve bu davranışların öğrenci başarısı üzerindeki etkileri unutulmamalıdır. Eğitim-öğretim ortamında öğretmen farklı yaklaşım, metot ve teknikleri kullanırken bazen bir lider, bazen rehber, bazen yönetici ve bazen de başkan rollerini ve görevlerini üstlenebilir. Bu nedenle öğretmen, sınıf ortamında yönetimle ilgili teorik bilgileri bilmesinin yanı sıra, yönetim süreçlerini sınıf ortamında uygulayabilmelidir. Sınıfta düzenli ve güvenli bir ortam yaratmalıdır. Bunun yanında öğrencilerde sorumluluk bilincinin oluşturulması ve davranışlarını düzenleyebilmelerini sağlamakta sınıf yönetimi açısından önemli bir yer tutmaktadır (Kuğuoğlu, 2004). Dolayısıyla bir öğretmenin sınıf içerisinde yönetim süreçlerini kullanması, sınıfı güvenilir bir ortama dönüştürmesi ve öğrencilere sorumluluk duygusu aşılaması, aynı zamanda onun liderlik özelliklerini de ortaya koymaktadır.

Tüm bu eylemlerin yapılması için öğretmenlerin birtakım niteliklere sahip olması gerekmektedir. Öğretmenlerin kişisel nitelikleri arasında genelde; hoşgörülü, sabırlı, açık fikirli, esnek, sevecen, anlayışlı, esprili, öğrencilerini cesaretlendiren ve destekleyen, başarıya odaklanan, profesyonellik, güdüleyicilik, güler yüzlü ve iyi iletişim gibi özellikler bulunmaktadır (Erden, 1998; Demirel, 1999). Bir öğretmende iyi kişilik özelliklerinin bulunması başarı için önemli ancak yeterli değildir. Öğretme-öğrenme sürecinin etkili olabilmesi için öğretmen ve öğrenci arasında çok özel bir ilişkinin veya bağın kurulması gerekir (Çetin, 2001). Ayrıca öğretmenlik mesleğine ilişkin mesleki yeterliliklere sahip olmayan öğretmenlerin etkili ve başarılı olmaları (Semerci, 2004) ve tepkisel modele ağırlık verilerek otoriter bir öğretmen rolü sergileyen öğretmenlerin de sınıf yönetiminde daima başarılı olmaları mümkün değildir.

Bu bakımdan sınıf yönetiminde güce dayalı bir kontrolün tam tersine öğretmenin lider olarak görüldüğü, öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırmak için ortamın düzenlenmesinden, örgütlenmesinden sorumlu olduğu bir yönetim anlayışı benimsenmelidir (Karip, 2002). Öğretmen sınıf içinde olsun, sınıf dışında olsun öğrenci davranışlarını etkileyen sosyolojik ve psikolojik faktörleri tanımalı ve sınıf

yönetiminde bu hususların önemini kavramalıdır. Bununla beraber öğretmen etkili bir sınıf yönetimi için şu hususlara da dikkat etmelidir. Özel eğitime muhtaç öğrencilerin tanınmasında ve yönetiminde özel çaba ve yaklaşım gerektiğinin farkında olmalıdır. Sınıf içi ve dışında istenmeyen öğrenci davranışlarının olacağına bilincinde olarak bunları önlemede bir takım yeterliliklere sahip olması gerektiğini bilmelidir. Çevre, okul, öğrenci, program hatta ders özellikleri de dikkate alınarak sınıf yönetimi ve disiplini ile ilgili kurallar geliştirebilmeli ve bunları uygulayabilmelidir. Zaman kavramının bilincinde olarak, zamanı verimli kullanma yollarını bilmeli ve geliştirebilmelidir (Kuğuoğlu, 2004). Sınıf yönetimi konusunda etkili ve yeterli bir öğretmen, zamanının çoğunu sınıfta disiplin sorunlarıyla ilgilenmek yerine eğitime ayıracaktır (Güven ve Cevher, 2005). Eğer bir sınıfta istenmeyen öğrenci davranışları sergileniyor ve öğretmen ders süresinin önemli bir bölümünü bu davranışları gidermeye ayırıyorsa, bu durum öğretmenin sınıf yönetimi konusunda oldukça zayıf bir duruma düştüğünü ortaya koymaktadır.

Eğitimde kaliteyi sağlamak amacıyla etkili programlar geliştirilse de, araç-gereç ve fiziki imkânlar bakımından okullar eksiksiz olmasa da, eğer öğretmen gerekli niteliklere sahip değilse, eğitimde amaçlara (Erişen, 2004) sınıf yönetiminde ise başarıya istenilen düzeyde ulaşamaz. Bu bağlamda Kılıç'ın yaptığı bir araştırmaya göre öğretmenler kendilerini; yol gösterici, şekillendirici, tamamlayıcı, birleştirici, eğitici, model olucu ve aydınlatıcı olarak görmektedir (Kılıç vd, 2004). Öğretmenlerin kendilerini sadece bu sıfatlarla tanımlamaları ve sadece bu sıfatlara sahip olmaları, onların eksiksiz oldukları anlamına gelmemektedir. Çünkü bir öğretmen bu sıfatlara ek olarak; öğrenmeyi kolaylaştırma, öğrenciye model olma ve öğrenciye rehberlik yapma vb. önemli görevleri de vardır (Açıkgöz, 2003). Bunun yanı sıra pozitif disiplin anlayışını benimseyen öğretmenler sınıfta yardımlaşmayı, işbirliğini geliştirmeyi, öğrencilere sorumluluk ve özgüven duygusu kazandırmayı, okulu ve eğitimi sevdirmeyi amaçlamalı ve öğrencisine karşı hatalı davranan aile çocuklarına rehberlik yapmalıdır (Çankırılı, 2005). Bu nedenle başarılı bir sınıf yönetimi için öğretmen lider ve rehber niteliklerine sahip olmalı, yönetim ve iletişim becerilerini sınıf içinde olduğu kadar aile, okul çevresi ve topluma da aktarmalıdır.

Öğretmenlerin bir yandan öğrencilerin zihinsel gelişimlerini sağlaması beklenirken diğer yandan sınıf içi iletişimde bireyin toplumsal bir varlık olarak biçimlenmesi ve kültürel olarak gelişmesinde olumlu veya olumsuz etki yapabileceği bir gerçektir (Kızıltepe, 2004). Bu bakımdan sınıf yönetiminde öğretmenin görevi öğrencilerin öğretim etkinliklerini destekleyici, olumlu davranışlar kazanmalarına yardımcı ve yönlendirici, istenmeyen davranışlara karşı ise değiştirici ve geliştirici bir tutum sergilemektir (Korkmaz, 2002). Bunun için öğretmenler geleneksel öğretmen rolünden kurtulup, öğrenciyi merkeze

alan öğretmen rolünü benimsemelidir. Zira öğretmenlerin sınıf yönetiminde geleneksel öğretmen, öğrenciyi merkeze alan öğretmen veya bu ikisinin sentezini kabul eden öğretmen eğilimlerine sahip oldukları belirtilmektedir. Geleneksel özellikleri taşıyan öğretmenlerin katı bir disiplin anlayışı içinde oldukları, öğrenciden sürekli şüphelendikleri, öğrenciler arasında ayırım yaptıkları, kötümser oldukları, otokratik tutum sergiledikleri, eksiklik korkusu taşıdıkları ve kendilerini çok övdükleri iddia edilmektedir. Öğrencileri merkeze alan öğretmenlerin cezasız disiplin yaklaşımı benimsedikleri, öğrenciye ve kendisine güvendikleri, öğrenciler arasında ayırım yapmadıkları, iyimser ve demokratik oldukları, öğrencilere cesaret verdikleri, onları teşvik ettikleri ve kendi eksikliklerinin de olabileceğini kabul ettikleri belirtilmektedir (Bayrak, 1998). Bu doğrultuda öğrenciyi merkeze alan ve sınıf içerisinde demokratik tutum sergileyen bir öğretmenin nitelikleri, diğer öğretmen tiplerine göre daha ileri düzeyde olduğu açıktır.

Öğretmenlerin farklı özelliklere sahip öğretmen rollerini almalarının veya o rollerin gerektirdiği öğretmen tiplerini tercih etmelerinin temel sebebi, etkililiktir. Ancak etkili bir öğretmen hangi tipteki öğretmen rolünü üstlenirse üstlensin, öğretimin nasıl yapılacağını veya öğretim süresi içerisinde yaşanan sorunları nasıl çözmesi gerektiğini bilen değil, bildiklerini nerede, nasıl ve ne zaman kullanacağını bilen öğretmendir (Açıkgöz, 2003). Bu bağlamda bir öğretmenin etkili öğretmen sıfatına sahip olması, sınıf yönetim becerilerini de içermektedir Çünkü sınıf yönetim becerisi, bir öğretmenin başarısının temel taşlarından biridir (Celep, 2000). Sınıf yönetimi becerisine sahip olmayan öğretmenlerin, öğrencilere kazandırmak istediği davranış biçimlerini istenilen düzeyde kazandıramadıkları bir gerçektir (Terzi, 2002). Alan bilgisi ve diğer yönleri çok iyi olan bir öğretmenin, sınıf yönetimi konusunda yetersiz olduğu için öğretmenliği bıraktığı görülmüştür (Phelps, 1991). Bu bakımdan bir öğretmenin etkili olabilmesi için liderlik becerilerine de sahip olması gerekmektedir. York-Barr ve Duke'nin (2004) yapmış olduğu bir çalışma sonucuna göre "Kendinizi bir lider olarak görüyor musunuz?" sorusu ile ilgili olarak öğretmenlerin demokratik ve otoriter liderlik yönlerinin ön plana çıktığı tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin nitelikleri, öğrenme ve öğretim sürecinde olduğu kadar, öğrencilerin davranışlarını yönlendirme açısından da büyük önem taşımaktadır. Öğretmen sınıf içerisinde öğrencileri etkileme gücünü kullanarak, öğrencilerin davranışlarını etkilemektedir. Her öğretmen sınıfın yöneticisidir ancak her öğretmen bir sınıf lideri değildir. Buna karşılık her öğretmen sınıf lideri olabilir ve günümüzde öğretmenlerden beklenen rol, disiplin bekçiliği değil, sınıf liderliğidir (Çelik, 2002). Bu bakımdan öğretmenlerin liderlik özellikleri de, onların önemli nitelikleri arasında gösterilebilir. Liderlik özellikleri

baskın olan bir öğretmen, sınıf içerisinde disipline beklilik değil, öğrenci davranışlarına yol gösterici olmalıdır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, ilköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin görüşlerine dayalı olarak, sınıf yönetimi açısından öğretmen niteliklerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

Sınıf yönetimi açısından öğretmen niteliklerine ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir ve bu görüşler öğretmenlerin;

- a. Cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- b. Alan değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- c. Öğrenim durumu değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- d. Mesleki kıdem değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırmanın evrenini, Elazığ il merkezinde 2006–2007 eğitim-öğretim yılında eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdürmekte olan ilköğretim okulları öğretmenleri, örneklemini evrenden tesadüfî örnekleme yoluyla seçilmiş 225 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma, Elazığ il merkezindeki ilköğretim okulları öğretmenleri ile sınırlıdır.

Betimsel bir çalışma olan bu araştırma tarama modeli niteliğindedir. Tarama modeli, var olan durumu olduğu gibi yansıtmayı esas alır (Balcı, 2004; Karasar, 1994). Araştırmada veriler, ilgili literatür taramasından elde edilen veriler ışığında ve uzman görüşlerine dayalı olarak araştırmacılar tarafından araştırmanın amacına uygun olarak oluşturulan anketle elde edilmiştir. Ölçeğin Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı .923, Bartlett Testi= 3375.104 ve katsayısı KMO= .902 olarak hesaplanmıştır.

Ölçekte yer alan maddeler iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmaya katılan öğretmenlerin kişisel bilgilerine yönelik dört madde, ikinci bölümde ise sınıf yönetimi açısından öğretmen niteliklerini belirlemeye yönelik otuz beş madde yer almaktadır. Veri toplama aracı beşli likert tipi derecelendirme ölçeği esas alınarak geliştirilmiş ve değer aralıkları olarak olumludan olumsuz doğru 5.00–4.21 Her Zaman; 4.20–3.41 Sık Sık; 3.40–2.61 Ara Sıra; 2.60–1.81 Nadiren; 1.80–1.00 Hiçbir Zaman olarak puanlandırılmıştır.

Veriler SPSS for Windows paket programıyla analiz edilmiş; ankete katılanların kişisel özelliklerini (cinsiyet, alan, mesleki kıdem ve öğrenim durumu) istatistiksel olarak ifade edebilmek için frekans ve yüzde teknikleri uygulanmıştır. Öğretmenlerin, sınıf yönetimi açısından öğretmen niteliklerine ilişkin görüşlerini belirlemek için değişkenler dikkate alınmadan aritmetik ortalama ve standart sapma teknikleri kullanılmıştır. Cinsiyet, alan ve öğrenim durumu açısından öğretmen grupları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için Bağımsız Gruplar t-Testi yapılmış ve bu test sonucunda dağılımın homojen olmadığı maddeler için Mann-Whitney U (MWU) Testi uygulanmıştır. Ayrıca mesleki kıdem değişkeni açısından gruplar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için Tek Yönlü Varyans Analizi (one-way) testi yapılmıştır. Ortalamalar arasında gözlenen farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Scheffé ve LSD testleri uygulanmıştır. Dağılımın homojen olmadığı maddeler için Kruskal-Wallis Testi ve farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için de Mann-Whitney U (MVWU) Testi uygulanmıştır. Uygulanan testlerin anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde ilköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin görüşlerine dayalı olarak, sınıf yönetimi açısından öğretmen niteliklerini belirlemek amacıyla elde edilen bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

1. Öğretmenlerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin kişisel bilgileri Tablo 1'de görülmektedir. Buna göre araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet oranlarının birbirine yakın olduğu görülmektedir (erkek=% 52.9, bayan=% 47.1). Branş bazında katılımcıların % 52.0'sini sınıf öğretmenleri ve % 48.0'ini branş öğretmenleri oluşturmuş ve genel olarak branş dağılımının da birbirine yakın olduğu tespit edilmiştir. Öğrenim durumu açısından araştırmaya katılanların büyük çoğunluğunu lisans mezunu öğretmen grubu (% 71.6), mesleki kıdem değişkeni açısından ise dağılım birbirine yakın ancak en fazla katılımın % 36.9 ile 11-20 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlere ait olduğu belirlenmiştir.

Tablo 1: Öğretmenlerin Kişisel Özellikleri (N=225)

Kişisel Özellikler	F	%
Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı		
Erkek	119	52.9
Bayan	106	47.1
Öğretmenlerin Alanlara Göre Dağılımı		
Sınıf Öğretmeni	117	52.0
Branş Öğretmeni	108	48.0
Öğretmenlerin Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı		
Ön Lisans Mezunu	64	28.4
Lisans Mezunu	161	71.6
Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımı		
1- 10 Yıl Arası	75	33.3
11 - 20 Yıl Arası	83	36.9
21 ve Üstü	67	29.8
Toplam	225	100.0

2. Sınıf Yönetimi Açısından Öğretmen Niteliklerine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Bu alt başlık altında, sınıf yönetimi açısından öğretmen niteliklerine ilişkin öğretmen görüşleri, değişkenler dikkate alınmadan genel görüşleri ve öğretmenlerin cinsiyet, alan, öğrenim ve mesleki kıdem değişkenleri dikkate alınarak belirttikleri görüşler biçiminde ele alınmıştır.

2.1. Sınıf Yönetimi Açısından Öğretmen Niteliklerine İlişkin Genel Görüşler

Tablo 2'den de anlaşılacağı gibi, öğretmenlerin sınıf yönetimi açısından genel anlamda iyi niteliklere sahip oldukları, ancak bazı konularda istenilen niteliklerin öğretmenlerde yeteri derecede bulunmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 2: Sınıf Yönetimi Açısından Öğretmen Niteliklerine İlişkin Görüşlerin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

M. No	Maddeler	\bar{x}	SS
1	Öğrencilerin vizyonunu geniş tutmalarını sağlarım.	4.54	0.60
2	Kendimi bilgi ve beceri bakımından geliştiririm.	4.52	0.61
3	Öğrencilerin motivasyonunu yüksek tutarım.	4.44	0.62
4	Sınıf yönetiminde bazen esnek davranırım.	3.61	1.02
5	Uygun durumlarda sınıf liderliğini öğrencilere devrederim.	3.47	1.09
6	Günün özelliklerine ve öğrenci seviyesine uygun değişik hedefler koyarım.	3.96	0.85
7	Değişik öğretim yöntem ve teknikleri kullanarak öğrencileri derse aktif katarım.	4.33	0.68
8	Empati kullanarak öğrencilerin duygularını anlarım.	4.21	0.75
9	Etkin dinleme alışkanlığına sahibim.	4.33	0.76
10	Kişilik, ilgi, tutum, yetenek vb. bakımından öğrencilerin farklılığını kabul ederim.	4.57	0.61
11	Sorumluluk, güven ve dürüstlük gibi liderlik becerilerine sahibim.	4.59	0.60
12	Öğrencileri karar alma sürecine katarım.	4.36	0.75
13	Her iş için planlama yaparım.	4.26	0.78
14	Grup çalışmasına önem veririm.	3.99	0.84
15	Araç-gereç kullanımı gibi teknik konularda kendimi yeterli görürüm.	4.04	0.88
16	Otorite kullanmadan liderlik becerilerim ile sınıfları yönetirim.	4.16	0.88
17	Uyarı ve eleştiri için yapıcı ve olumlu cümleler kullanırım.	4.37	0.67
18	Değişim ve yeniliğin gerçekleşmesinde öncü olurum.	4.20	0.78
19	Öğrencilerin problemleri ile her zaman ilgilenirim.	4.41	0.69
20	Öğrencilere rehberlik yaparım.	4.54	0.64
21	Öğrencilerin saygılı, dürüst ve ahlaklı olmasına önem veririm.	4.80	0.48
22	Kaos ve kriz yönetimini başarıyla uygularım.	3.98	0.89
23	Ödül ve cezaya sıkça yer veririm.	3.59	0.97
24	Çatışma durumunda kazan-kazan politikasını uygularım	3.50	1.05
25	Sınıfta disiplin ve öğretimi dengede tutarım.	4.43	0.65
26	Sınıf kurallarını öğrencilerle birlikte hazırlarım.	4.04	0.99
27	Geçmiş olaylara takılıp kalmam ve kin gütmem.	4.19	1.27
28	Tüm öğrencilere adil davranırım.	4.75	0.50
29	Kişilik ve davranış açısından öğrenciler için iyi bir modelim.	4.50	0.62
30	Öğrencilere sıcakkanlı ve arkadaşça davranırım.	4.54	0.64
31	Öğrencilerin istek ve ihtiyaçlarını açıklamasına imkân veririm.	4.59	0.58
32	Başarı için uygun sınıf atmosferi oluştururum.	4.53	0.56
33	Meslek, alan, genel kültür-yetenek bilgisi bakımından kendimi yeterli görürüm.	4.31	0.76
34	Farklı sınıf yönetim model ve yaklaşımlarını kullanırım.	4.09	0.83
35	Tehdidin ve korkunun olmadığı özgür ve demokratik bir sınıf ortamı oluştururum.	4.46	0.73

Sınıf yönetiminde bazen esnek davranma, uygun durumlarda sınıf liderliğini öğrencilere devretme, günün özelliklerine ve öğrenci seviyesine uygun değişik hedefler koyma, grup çalışmasına önem verme, araç-gereç kullanımı gibi teknik konularda kendini yeterli görme, otorite kullanmadan sınıfları yönetme, kaos ve kriz yönetimini başarıyla uygulama, ödül ve cezaya sıkça yer verme, çatışma durumunda kazan-kazan politikasını uygulama, sınıf kurallarını öğrencilerle birlikte hazırlama, geçmiş olaylara takılmama

ve kin gütmeme ile farklı sınıf yönetim model ve yaklaşımlarını kullanma konularında, sınıf yönetimi açısından öğretmen niteliklerinin iyi ancak istenilen düzeyde olmadığı tespit edilmiştir.

2.2. Cinsiyet Değişkenine Göre Sınıf Yönetimi Açısından Öğretmen Niteliklerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Cinsiyet değişkenine göre öğretmenlerin sınıf yönetimi açısından niteliklerinin birbirlerine benzer ve sadece üç madde için belirtilen görüşler arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3: Cinsiyet Değişkenine Göre Görüşlerin t-Testi Sonuçları

M. No	Cinsiyet Dağılımı				t ve P Değerleri		Levene Testi	
	Erkek (f=119; % 52.9)		Bayan (f=106; % 47.1)		t	P	F	P
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS				
1	4.57	0.57	4.51	0.63	0.65	0.51	1.89	0.17
2	4.55	0.60	4.50	0.62	.066	0.50	0.33	0.56
3	4.47	0.59	4.41	0.65	0.66	0.50	0.92	0.33
4	3.76	0.98	3.45	1.06	2.29*	0.02	0.03	0.85
5	3.65	1.01	3.27	1.15	2.64*	0.00	0.30	0.58
6	3.94	0.93	3.98	0.76	-0.34	0.72	2.97	0.08
7	4.31	0.73	4.35	0.62	-0.52	0.60	3.53	0.06
8	4.07	0.73	4.37	0.73	-3.06*	0.00	2.37	0.12
9	4.25	0.78	4.43	0.74	-1.78	0.07	0.45	0.50
10	4.51	0.63	4.65	0.58	-1.69	0.09	3.18	0.07
11	4.63	0.58	4.55	0.63	0.91	0.36	2.21	0.13
12	4.33	0.76	4.40	0.74	-.69	0.49	0.00	0.95
13	4.20	0.80	4.33	0.75	-1.22	0.22	0.00	0.99
14	3.99	0.84	4.00	0.85	-0.07	0.94	0.00	0.92
15	4.09	0.92	3.98	0.83	0.94	0.34	1.86	0.17
16	4.17	0.91	4.14	0.84	0.29	0.76	0.12	0.72
17	4.40	0.70	4.34	0.64	0.59	0.55	0.65	0.42
18	4.29	0.64	4.09	0.91	1.88	0.06	19.61	0.00*
19	4.36	0.75	4.46	0.61	-1.00	0.31	5.89	0.01*
20	4.52	0.66	4.56	0.63	-0.52	0.60	0.60	0.43
21	4.84	0.44	4.75	0.53	1.43	0.15	7.13	0.00*
22	3.91	1.03	4.06	0.70	-1.27	0.20	8.23	0.00*
23	3.55	0.98	3.63	0.96	-0.59	0.55	0.09	0.76
24	3.51	0.99	3.50	1.11	0.08	0.92	2.92	0.08
25	4.44	0.64	4.42	0.66	0.23	0.81	0.00	0.98
26	4.14	0.93	3.94	1.04	1.51	0.13	0.74	0.39
27	4.29	1.31	4.07	1.21	1.28	0.19	0.21	0.64
28	4.76	0.46	4.73	0.55	0.42	0.67	1.38	0.24
29	4.47	0.64	4.54	0.60	-0.91	0.36	1.34	0.24
30	4.57	0.64	4.51	0.65	0.60	0.54	0.41	0.52
31	4.61	0.59	4.56	0.56	0.60	0.54	0.01	0.90
32	4.51	0.56	4.56	0.56	-0.70	0.48	0.09	0.75
33	4.33	0.73	4.28	0.80	0.51	0.60	0.05	0.81
34	4.07	0.77	4.12	0.90	-0.42	0.67	2.18	0.14
35	4.47	0.73	4.46	0.73	0.08	0.93	0.00	0.93

“Sınıf yönetiminde bazen esnek davranırım.” maddesine erkek öğretmenler ($\bar{x}=3.76$), bayan öğretmenlerden ($\bar{x}=3.45$) daha yüksek düzeyde görüş bildirmiştir. “Uygun durumlarda sınıf liderliğini öğrencilere devrederim.” davranışına erkek öğretmenler ($\bar{x}=3.65$) “sık sık” düzeyinde görüş bildirirken,

bayan öğretmenler ($\bar{x}=3.27$) “ara sıra” görüşünde birleşmiştir. Ancak “Empati kullanarak öğrencilerin duygularını anlarım.” davranışına bayan öğretmenler ($\bar{x}=4.37$) “her zaman” düzeyinde katılırken, erkek öğretmenler ($\bar{x}=4.07$) “sık sık” düzeyinde katılmıştır. Sonuç olarak denilebilir ki, sınıf yönetiminde esnek davranma ve sınıf liderliğini öğrencilere devretme konularında erkek öğretmenlerin; empati kullanarak öğrencilerin duygularını anlama konusundaysa bayan öğretmenlerin nitelikleri daha üst düzeydedir.

Tablo 4: Cinsiyet Değişkenine Göre Homojen Dağılım Göstermeyen Maddelere İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

M. No	Cinsiyet Dağılımı		Anlamlılık Düzeyi	M.W.U.
	Erkek (f=119; % 52.9)	Bayan (f=106; % 47.1)		
	Sıra Ortalaması	Sıra Ortalaması		
18	118.04	107.34	0.186	5707.000
19	110.89	115.36	0.567	6056.500
21	117.21	108.28	0.103	5806.500
22	111.34	114.86	0.665	6110.000

2.3. Alan Değişkenine Göre Sınıf Yönetimi Açısından Öğretmen Niteliklerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Alan değişikliğine göre ankette yer alan maddelere ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 5 ve Tablo 6’da görülmektedir. Tablolarda da görüldüğü üzere, maddelerin çoğunda alan değişkeni açısından öğretmen görüşleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Alan değişkeni bazında, sınıf öğretmenlerinin branş öğretmenlerine göre, sınıf yönetimi açısından niteliklerinin daha iyi olduğu görülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin, öğrencilerin vizyonunu geniş ve motivasyonunu yüksek tutmalarını sağlama, değişik öğretim yöntem ve teknikleri kullanarak öğrencileri derse aktif katma, farklı sınıf yönetim model ve yaklaşımları ile uyarı ve eleştiri için yapıcı ve olumlu cümleler kullanma konularında branş öğretmenlerine göre niteliklerinin daha üst düzeyde olduğu tespit edilmiştir. “Sınıf yönetiminde bazen esnek davranırım.” ve “Uygun durumlarda sınıf liderliğini öğrencilere devrederim.” maddelerine sınıf öğretmenleri “sık sık” düzeyinde görüş bildirirken, branş öğretmenleri “ara sıra” düzeyinde görüş bildirmiştir. Yine “Empati kullanarak öğrencilerin duygularını anlarım.”, “Otorite kullanmadan liderlik becerilerim ile sınıfı yönetirim.” ve “Değişim ve yeniliğin gerçekleşmesinde öncü olurum.” maddelerine sınıf öğretmenleri “her zaman”, branş öğretmenleri “ara sıra” düzeyinde görüş bildirmiştir.

Tablo 5: Alan Değişkenine Göre Görüşlerin t-Testi Sonuçları

M. No	Alan Dağılımı				t ve P Değerleri		Levene Testi	
	Sınıf Öğretmeni (f=117; % 52.0)		Branş Öğretmeni (f=108; % 48.0)		t	P	F	P
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS				
1	4.62	0.59	4.46	0.60	2.01*	0.04	1.43	0.23
2	4.57	0.57	4.48	0.64	1.11	0.26	3.15	0.07
3	4.56	0.54	4.31	0.67	3.04*	0.00	3.70	0.06
4	3.90	0.91	3.30	1.05	4.56*	0.00	0.36	0.54
5	3.75	1.04	3.17	1.07	4.08*	0.00	1.03	0.31
6	4.00	0.91	3.91	0.78	0.72	0.46	0.06	0.79
7	4.44	0.64	4.21	0.69	2.57*	0.01	0.00	0.93
8	4.33	0.73	4.09	0.75	2.42*	0.01	0.82	0.36
9	4.35	0.75	4.32	0.78	0.25	0.79	0.37	0.54
10	4.64	0.54	4.50	0.67	1.59	0.11	7.50	0.00*
11	4.71	0.52	4.46	0.66	3.19	0.00	19.56	0.00*
12	4.42	0.74	4.30	0.75	1.21	0.22	0.01	0.90
13	4.35	0.78	4.16	0.77	1.76	0.07	1.10	0.29
14	4.05	0.81	3.92	0.88	1.18	0.23	0.56	0.45
15	4.11	0.89	3.95	0.86	1.41	0.15	0.20	0.65
16	4.29	0.83	4.01	0.91	2.33*	0.02	0.55	0.45
17	4.52	0.59	4.22	0.72	3.38*	0.00	0.08	0.77
18	4.32	0.76	4.06	0.78	2.51*	0.01	1.19	0.27
19	4.64	0.54	4.15	0.75	5.58	0.00	7.45	0.00*
20	4.70	0.54	4.36	0.70	4.13	0.00	20.33	0.00*
21	4.85	0.37	4.75	0.58	1.58	0.11	12.01	0.00*
22	4.03	0.98	3.93	0.80	0.82	0.41	1.00	0.31
23	3.41	1.04	3.77	0.85	-2.82	0.00	7.07	0.00*
24	3.48	1.18	3.52	0.89	-0.29	0.77	11.09	0.00*
25	4.58	0.54	4.27	0.72	3.53	0.00	7.52	0.00*
26	4.38	0.76	3.68	1.08	5.55	0.00	15.86	0.00*
27	4.19	1.35	4.18	1.18	0.06	0.94	0.56	0.45
28	4.78	0.45	4.71	0.56	1.07	0.28	5.22	0.02*
29	4.67	0.53	4.32	0.66	4.32	0.00	10.66	0.00*
30	4.71	0.48	4.36	0.74	4.22	0.00	33.61	0.00*
31	4.67	0.48	4.50	0.66	2.24	0.02	20.21	0.00*
32	4.62	0.50	4.44	0.61	2.38	0.01	11.22	0.00*
33	4.36	0.72	4.25	0.81	1.14	0.25	0.81	0.36
34	4.20	0.79	3.98	0.86	2.02*	0.04	0.21	0.64
35	4.59	0.68	4.32	0.75	2.84	0.00	4.13	0.04*

“Sorumluluk, güven ve dürüstlük gibi liderlik becerilerine sahibim.” maddesine sınıf öğretmenleri (Sıra Ort.=124.03), branş öğretmenleri (Sıra Ort.=101.05); “Öğrencilerin problemleri ile her zaman ilgilenirim.” maddesine sınıf öğretmenleri (Sıra Ort.=132.58), branş öğretmenleri (Sıra Ort.=91.79); “Öğrencilere rehberlik yaparım.” maddesine sınıf öğretmenleri (Sıra Ort.=127.68), branş öğretmenleri (Sıra Ort.=97.10); “Sınıfta disiplin ve öğretimi dengede tutarım.” maddesine sınıf öğretmenleri (Sıra Ort.=124.94), branş öğretmenleri (Sıra Ort.=100.07); “Sınıf kurallarını öğrencilerle birlikte hazırlarım.” maddesine sınıf öğretmenleri (Sıra Ort.=133.34), branş öğretmenleri (Sıra Ort.=90.97); “Tüm öğrencilere adil davranırım.” maddesine sınıf öğretmenleri (Sıra Ort.=115.26), branş öğretmenleri (Sıra Ort.=110.55);

“Kişilik ve davranış açısından öğrenciler için iyi bir modelim.” maddesine sınıf öğretmenleri (Sıra Ort.=128.51), branş öğretmenleri (Sıra Ort.=96.20); “Öğrencilere sıcakkanlı ve arkadaşça davranırım.” maddesine sınıf öğretmenleri (Sıra Ort.=126.74), branş öğretmenleri (Sıra Ort.=98.12); “Başarı için uygun sınıf atmosferi oluştururum.” maddesine sınıf öğretmenleri (Sıra Ort.=120.71), branş öğretmenleri (Sıra Ort.=104.64); “Tehdidin ve korkunun olmadığı özgür ve demokratik bir sınıf ortamı oluştururum.” maddesine sınıf öğretmenleri (Sıra Ort.=124.38), branş öğretmenleri (Sıra Ort.=100.68) olarak görüş bildirmiş ve bu maddeleri sınıf öğretmenlerinin daha çok benimsedikleri görülmüştür. Fakat “Ödül ve cezaya sıkça yer veririm.” maddesine branş öğretmenleri (Sıra Ort.=124.24), sınıf öğretmenlerinden (Sıra Ort.=102.62) daha yüksek düzeyde katılmıştır. Sonuç olarak, sınıf yönetimi açısından sınıf öğretmenlerinin nitelikleri, branş öğretmenlerin niteliklerine göre daha üst düzeyde olduğu tespit edilmiştir (Tablo 6).

Tablo 6: Alan Değişkenine Göre Homojen Dağılım Göstermeyen Maddelere İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

M. No	Alan Dağılımı		Anlamlılık Düzeyi	M.W.U.
	Sınıf Öğretmeni (f=117; % 52.0)	Branş Öğretmeni (f=108; % 48.0)		
	Sıra Ortalaması	Sıra Ortalaması		
10	117.71	107.90	0.181	5767.500
11	124.03	101.05	0.001*	5027.000
19	132.58	91.79	0.000*	4027.000
20	127.68	97.10	0.000*	4601.000
21	115.58	110.20	0.325	6016.000
23	102.62	124.24	0.009*	5104.000
24	113.02	112.98	0.996	6315.500
25	124.94	100.07	0.001*	4921.500
26	133.34	90.97	0.000*	3938.500
28	115.26	110.55	0.447	6053.500
29	128.51	96.20	0.000*	4503.500
30	126.74	98.12	0.000*	4711.000
31	119.32	106.16	0.072	5579.000
32	120.71	104.64	0.033*	5415.500
35	124.38	100.68	0.002*	4987.000

2.4. Öğrenim Değişkenine Göre Sınıf Yönetimi Açısından Öğretmen Niteliklerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Öğrenim değişkeni açısından öğretmenlerin sınıf yönetimi açısından öğretmen niteliklerine ilişkin bulgular Tablo 7 ve Tablo 8’de yer almaktadır.

Öğrenim değişkenine göre ön lisans mezunu öğretmenlerin, lisans mezunu öğretmenlere göre sınıf yönetimi açısından öğretmen niteliklerine daha üst düzeyde sahip oldukları tespit edilmiştir. Halbuki

lisans mezunu öğretmenlerin, öğretmenlik formasyonu dersleri almaları sebebiyle, sınıf yönetimi açısından öğretmen niteliklerini daha üst düzeyde performe etmeleri beklenebilir. Ancak öğretmen atamalarında on yıldan fazladır sadece lisans mezunu öğretmen adaylarının öğretmen olarak atanması ve bu bakımdan ön lisans mezunu öğretmenlerin öğretmenlik deneyimlerinin, lisans mezunu öğretmenlere göre daha fazla olması, bu sonucun ortaya çıkmasına etki etmiş olabilir.

Tablo 7: Öğrenim Değişkenine Göre Görüşlerin t-Testi Sonuçları

M. No	Öğrenim Durumu Dağılımı				t ve P Değerleri		Levene Testi	
	Ön Lisans (f=64;		Lisans (f=161;%71.6)		t	P	F	P
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS				
1	4.56	0.61	4.54	0.60	0.24	0.80	0.00	0.97
2	4.62	0.54	4.49	0.63	1.58	0.11	4.96	0.02*
3	4.57	0.55	4.39	0.64	2.03*	0.04	2.35	0.12
4	3.81	0.95	3.54	1.04	1.79	0.07	0.93	0.33
5	3.65	1.10	3.40	1.08	1.56	0.11	0.10	0.75
6	3.93	0.99	3.96	0.80	-0.24	0.80	1.43	0.23
7	4.57	0.55	4.23	0.70	3.48*	0.00	2.16	0.14
8	4.23	0.79	4.21	0.73	0.20	0.83	0.78	0.37
9	4.32	0.73	4.34	0.78	-0.11	0.90	1.45	0.22
10	4.60	0.60	4.56	0.62	0.48	0.62	0.22	0.63
11	4.76	0.49	4.52	0.63	2.98	0.00	20.94	0.00*
12	4.43	0.73	4.34	0.75	0.86	0.38	0.28	0.59
13	4.43	0.70	4.19	0.80	2.13*	0.03	0.09	0.76
14	4.03	0.81	3.98	0.86	0.39	0.69	0.39	0.53
15	4.09	0.88	4.01	0.88	0.57	0.56	0.06	0.80
16	4.37	0.88	4.07	0.87	2.32*	0.02	0.04	0.83
17	4.54	0.58	4.31	0.70	2.38*	0.01	0.73	0.39
18	4.29	0.81	4.16	0.77	1.16	0.24	1.15	0.28
19	4.65	0.54	4.31	0.72	3.82	0.00	11.55	0.00*
20	4.75	0.50	4.45	0.68	3.51	0.00	24.58	0.00*
21	4.87	0.33	4.77	0.53	1.66	0.09	8.71	0.00*
22	3.87	1.13	4.03	0.78	-1.00	0.31	6.71	0.01*
23	3.34	1.08	3.68	0.90	-2.42	0.01	3.18	0.07*
24	3.35	1.26	3.56	0.95	-1.17	0.24	7.61	0.00*
25	4.64	0.51	4.35	0.68	3.41	0.00	9.10	0.00*
26	4.34	0.78	3.93	1.04	3.22	0.00	7.34	0.00*
27	4.09	1.45	4.22	1.19	-0.72	0.47	1.46	0.22
28	4.76	0.49	4.74	0.51	0.26	0.78	0.27	0.60
29	4.73	0.51	4.41	0.64	3.89	0.00	19.11	0.00*
30	4.73	0.47	4.47	0.68	3.24	0.00	22.22	0.00*
31	4.67	0.50	4.55	0.61	1.42	0.15	6.59	0.01*
32	4.64	0.48	4.49	0.59	1.88	0.06	9.39	0.00*
33	4.35	0.69	4.29	0.79	0.59	0.55	0.23	0.62
34	4.21	0.80	4.04	0.84	1.37	0.17	0.00	0.97
35	4.67	0.64	4.38	0.75	2.87	0.00	5.70	0.01*

Öğrencilerin motivasyonunu yüksek tutma, değişik öğretim yöntem ve teknikleri kullanarak öğrencileri derse aktif katma ile uyarı ve eleştiri için yapıcı ve olumlu cümleler kullanma alanlarında ön

lisans mezunu öğretmenlerin, lisans mezunu öğretmenlere göre sınıf yönetimi açısından liderlik yeterliliklerinin daha üst düzeyde olduğu tespit edilmiştir. “Her iş için planlama yaparım.” ve “Otorite kullanmadan liderlik becerilerim ile sınıfı yönetirim.” davranışına ön lisans mezunu öğretmenler “her zaman” görüşünü belirtirken, lisans mezunu öğretmenler “sık sık” görüşünde yoğunlaşmıştır.

Tablo 8: Öğrenim Değişkenine Göre Homojen Dağılım Göstermeyen Maddelere İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

M. No	Öğrenim Durumu Dağılımı		Anlamlılık Düzeyi	M.W.U.
	Ön Lisans (f=64; Sıra Ortalaması)	Lisans (f=161;%71,6) Sıra Ortalaması		
2	121.30	109.70	0.164	4621.000
11	128.87	106.69	0.006*	4136.500
19	133.11	105.01	0.001*	3865.000
20	131.16	105.78	0.002*	3990.000
21	117.00	111.41	0.356	4896.000
22	111.82	113.47	0.854	5076.500
24	107.68	115.11	0.418	4811.500
25	130.59	106.01	0.004*	4026.500
26	130.59	106.01	0.007*	4027.500
29	134.52	104.44	0.000*	3774.500
30	128.35	106.90	0.009*	4169.500
31	119.43	110.44	0.267	4740.500
32	122.01	109.42	0.131	4575.500
35	131.53	105.63	0.002*	3966.000

Ayrıca “Sorumluluk, güven ve dürüstlük gibi liderlik becerilerine sahibim.” maddesine ön lisans mezunu öğretmenler (Sıra Ort.=128.87), lisans mezunu öğretmenler (Sıra Ort.=106.69); “Öğrencilerin problemleri ile her zaman ilgilenirim.” maddesine ön lisans mezunu öğretmenler (Sıra Ort.=133.11), lisans mezunu öğretmenler (Sıra Ort.=105.01); “Öğrencilere rehberlik yaparım.” maddesine ön lisans mezunu öğretmenler (Sıra Ort.=131.16), lisans mezunu öğretmenler (Sıra Ort.=105.38); “Sınıfta disiplin ve öğretimi dengede tutarım.” maddesine ön lisans mezunu öğretmenler (Sıra Ort.=130.59), lisans mezunu öğretmenler (Sıra Ort.=106.01); “Sınıf kurallarını öğrencilerle birlikte hazırlarım.” maddesine ön lisans mezunu öğretmenler (Sıra Ort.=130.59), lisans mezunu öğretmenler (Sıra Ort.=101.01); “Kişilik ve davranış açısından öğrenciler için iyi bir modelim.” maddesine ön lisans mezunu öğretmenler (Sıra Ort.=134.52), lisans mezunu öğretmenler (Sıra Ort.=104.44); “Öğrencilere sıcakkanlı ve arkadaşça davranırım.” maddesine ön lisans mezunu öğretmenler (Sıra Ort.=128.35), lisans mezunu öğretmenler (Sıra Ort.=106.90); “Tehdidin ve korkunun olmadığı özgür ve demokratik bir sınıf ortamı oluştururum.” maddesine ön lisans mezunu öğretmenler (Sıra Ort.=131.53), lisans mezunu öğretmenler (Sıra Ort.=105.63) olarak görüş bildirmiş ve bu maddeleri ön lisans mezunu öğretmenlerin, lisans mezunu

öğretmenlere göre daha fazla benimsedikleri tespit edilmiştir. Sonuç olarak, ön lisans mezunu öğretmenlerin, lisans mezunu öğretmenlere göre sınıf yönetimi açısından daha üst düzey niteliklere sahip oldukları değerlendirilebilir.

2.5. Kıdem Değişkenine Göre Sınıf Yönetimi Açısından Öğretmen Niteliklerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Tablo 9 ve Tablo 10'da da görüldüğü gibi kıdem değişkenine göre 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan öğretmenlerin, genel olarak daha alt kıdeme sahip olan öğretmenlere göre sınıf yönetimi açısından niteliklerinin daha üst düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 9: Kıdem Değişkenine Göre Görüşlerin Varyans Analizi Sonuçları

M. No	1 – 10 Yıl (f = 75, % 33,3) (1)		11 – 20 Yıl (f = 83, %36,9) (2)		21 ve Üzeri (f = 67, %29,8) (3)		Homojenlik Testi		Anova		Fark Olan Gruplar
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	Levene	P	F	p	
1	4.52	0.62	4.50	0.61	4.62	0.57	1.29	0.27	0.85	0.42	-
2	4.41	0.65	4.55	0.60	4.62	0.54	2.88	0.05	2.28	0.10	-
3	4.37	0.63	4.42	0.68	4.55	0.53	2.31	0.10	1.54	0.21	-
4	3.30	0.99	3.79	1.05	3.74	0.95	1.25	0.28	5.38	0.00	1-2; 1-3
5	3.32	1.05	3.42	1.13	3.71	1.01	0.67	0.51	2.51	0.08	-
6	3.92	0.78	3.97	0.79	3.98	1.00	1.36	0.25	0.12	0.88	-
7	4.21	0.71	4.26	0.69	4.56	0.55	1.13	0.32	6.06	0.00	1-3; 2-3
8	4.24	0.78	4.24	0.74	4.16	0.73	1.46	0.23	0.24	0.78	-
9	4.40	0.75	4.30	0.77	4.31	0.78	0.00	1.00	0.37	0.69	-
10	4.56	0.70	4.65	0.50	4.50	0.63	4.37	0.01*	1.05	0.35	-
11	4.41	0.61	4.62	0.61	4.76	0.52	6.31	0.00*	6.29	0.00	-
12	4.34	0.79	4.33	0.72	4.43	0.74	0.22	0.79	0.34	0.70	-
13	4.12	0.85	4.30	0.77	4.37	0.69	0.33	0.71	2.02	0.13	-
14	3.96	0.93	3.97	0.78	4.05	0.83	2.56	0.07	0.27	0.75	-
15	3.98	0.92	4.00	0.86	4.14	0.85	0.78	0.45	0.73	0.48	-
16	4.01	0.92	4.13	0.83	4.35	0.86	0.25	0.77	2.81	0.06	-
17	4.29	0.73	4.32	0.68	4.53	0.58	0.41	0.66	2.72	0.06	-
18	4.06	0.84	4.19	0.72	4.35	0.77	2.89	0.05	2.47	0.08	-
19	4.29	0.76	4.36	0.70	4.61	0.54	5.17	0.00*	4.18	0.01	-
20	4.40	0.71	4.55	0.62	4.68	0.55	6.40	0.00*	3.57	0.03	-
21	4.77	0.55	4.79	0.51	4.85	0.35	2.37	0.09	0.46	0.62	-
22	3.89	0.83	4.12	0.75	3.92	1.10	1.00	0.36	1.48	0.22	-
23	3.74	0.91	3.57	0.98	3.43	1.00	0.56	0.56	1.86	0.15	-
24	3.61	0.92	3.42	1.10	3.49	1.11	1.07	0.34	0.65	0.51	-
25	4.28	0.70	4.50	0.61	4.52	0.61	1.19	0.30	3.27	0.04	1-2; 1-3
26	3.70	1.11	4.13	0.94	4.32	0.78	3.53	0.03*	7.87	0.00	-
27	4.21	1.13	4.19	1.24	4.16	1.46	1.08	0.34	0.02	0.97	-
28	4.69	0.59	4.81	0.41	4.73	0.50	5.56	0.00*	1.28	0.28	-
29	4.32	0.68	4.55	0.60	4.65	0.53	3.69	0.02*	5.69	0.00	-
30	4.37	0.76	4.60	0.58	4.67	0.53	9.17	0.00*	4.37	0.01	-
31	4.50	0.70	4.60	0.53	4.67	0.47	10.01	0.00*	1.44	0.23	-
32	4.41	0.63	4.59	0.54	4.61	0.49	5.22	0.00*	2.78	0.06	-
33	4.26	0.75	4.22	0.78	4.46	0.74	0.11	0.89	1.92	0.14	-
34	3.97	0.88	4.07	0.80	4.26	0.78	0.05	0.95	2.30	0.10	-
35	4.28	0.79	4.54	0.68	4.58	0.67	1.92	0.14	3.80	0.02	1-2; 1-3

Böyle bir sonucun ortaya çıkmasında, 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan öğretmenlerin, öğretmenlik ve sınıf yönetimi konusunda edindikleri tecrübe etkili olmuştur denilebilir.

“Sınıf yönetiminde bazen esnek davranırım.” maddesine 1-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler “ara sıra” düzeyinde görüş bildirirken, 11-20 yıl ve 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan öğretmenler “sık sık” görüşünü bildirmiştir. “Değişik öğretim yöntem ve teknikleri kullanarak öğrencileri derse aktif katarım.” maddesini 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan öğretmenler, daha alt kıdemde yer alan öğretmenlere göre daha fazla benimsemiştir. Ayrıca “Sınıfta disiplin ve öğretimi dengede tutarım.” maddesi ile “Tehdidin ve korkunun olmadığı özgür ve demokratik bir sınıf ortamı oluştururum.” maddesine 1-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler, daha üst kıdeme sahip olan öğretmenlere göre daha düşük düzeyde katılmıştır.

Tablo 10: Kıdem Değişkenine Göre Homojen Dağılım Göstermeyen Maddelere İlişkin Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U Testi Sonuçları

M. No	Sıra Ortalaması			Kruskal-Wallis Testi			Fark Olan Gruplar
	1 – 10 Yıl (f = 75, % 33.3) (1)	11 – 20 Yıl (f = 83, %36.9) (2)	21 ve Üzeri (f = 67, %29.8) (3)	Kay Kare	df	P	
10	114.35	117.26	106.22	1.570	2	0.456	-
11	94.07	116.94	129.31	15.649	2	0.000*	1-2; 1-3
19	104.10	108.44	128.61	7.042	2	0.030*	1-3; 2-3
20	101.33	113.49	125.45	6.670	2	0.036*	1-3
26	93.12	117.87	129.22	13.070	2	0.001*	1-2; 1-3
28	109.36	118.41	110.37	1.806	2	0.405	-
29	96.28	117.35	126.33	10.645	2	0.005*	1-2; 1-3
30	100.27	116.66	122.72	6.361	2	0.042*	1-3
31	108.69	112.56	118.37	1.113	2	0.573	-
32	102.19	118.01	118.90	4.139	2	0.126	-

1-10 yıl arası kıdeme sahip olan öğretmenlerin; sorumluluk, güven ve dürüstlük gibi liderlik becerilerine sahip olma, sınıf kurallarını öğrencilerle birlikte hazırlama, kişilik ve davranış açısından öğrencilere iyi model olma ve onlara sıcakkanlı ve arkadaşça davranma konularında 11-20 yıl ve 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan öğretmenlere göre sınıf yönetimi açısından niteliklerinin daha düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan öğretmenlerin, öğrencilerin problemleri ile her zaman ilgilenme ve onlara rehberlik yapma konularında 1-10 yıl ve 11-20 arası kıdeme sahip olan öğretmenlere göre sınıf yönetimi açısından öğretmen niteliklerine daha fazla sahip oldukları belirlenmiştir. Sonuç olarak, 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan öğretmenlerin, genel olarak daha

alt kıdeme sahip olan öğretmenlere göre, sınıf yönetimi açısından veri toplama aracında belirtilen öğretmen niteliklerine daha fazla sahip oldukları yorumu yapılabilir. Bu sonucun ortaya çıkmasında, bu grupta yer alan öğretmenlerin sahip oldukları deneyim etki etmiş olabilir.

SONUÇ VE GENEL DEĞERLENDİRME

Araştırmanın bulgularından hareketle ve değişkenler dikkate alınmadan genel anlamda sınıf yönetimi açısından öğretmenlerin kendilerinde gördükleri nitelikler arasında şu özellikler yer almaktadır. Öğrencilerin; vizyonunu geniş ve motivasyonlarını yüksek tutmalarını sağlama, istek ve ihtiyaçlarını açıklamasına imkân verme, problemleri ile her zaman ilgilenme, kişilik, ilgi, tutum, yetenek vb. bakımından farklılığını kabul etme ve saygılı, dürüst ve ahlaklı olmasına önem verme, öğrencileri değişik öğretim yöntem ve teknikleri kullanarak derse aktif ve karar alma sürecine katma, öğrencilere rehberlik etme, adil davranma, model olma, sıcakkanlı ve arkadaşça davranmadır. Ayrıca kendilerini bilgi ve beceri bakımından geliştirme ve meslek, alan, genel kültür-yetenek bilgisi bakımından yeterli görme, sorumluluk, güven ve dürüstlük gibi liderlik becerilerine sahip olma, planlama yapma, uyarı ve eleştiri için yapıcı ve olumlu cümleler kullanma, değişim ve yeniliğin gerçekleşmesinde öncü olma, sınıfta disiplin ve öğretimi dengede tutma, başarı için uygun sınıf atmosferi ve demokratik bir sınıf ortamı oluşturma ve etkin dinleme alışkanlığına sahip olma niteliklerini de öğretmenler sınıf yönetimi açısından kendilerinde var olan nitelikler arasında göstermişlerdir.

Ancak sınıf yönetiminde bazen esnek davranma, uygun durumlarda sınıf liderliğini öğrencilere devretme, değişik hedefler koyma, empati kullanarak öğrencilerin duygularını anlama, grup çalışmasına önem verme, araç-gereç kullanımı gibi teknik konularda kendini yeterli görme, otorite kullanmadan liderlik becerileri ile sınıfı yönetme, kaos ve kriz yönetimini başarıyla uygulama, çatışma durumunda kazan-kazan politikasını uygulama, sınıf kurallarını öğrencilerle hazırlama, geçmiş olaylara takılıp kalmama ve kin gütmeme ile farklı sınıf yönetim model ve yaklaşımlarını kullanma konularında, sınıf yönetimi açısından öğretmen niteliklerinin yeterli düzeyde olduğu ancak çok üst düzeyde olmadığı tespit edilmiştir.

Bunun yanı sıra değişkenler bazında, cinsiyet değişkeni için fazla bir fark olmamasına karşın erkek öğretmenler bayan öğretmenlere göre, sınıf öğretmenleri branş öğretmenlerine göre, ön lisans mezunu öğretmenler lisans mezunu öğretmenlere göre ve 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan öğretmenler

daha düşük kıdeme sahip olan öğretmenlere göre sınıf yönetimi açısından ankette yer alan öğretmen niteliklerine daha üst düzeyde sahip oldukları belirlenmiştir.

Genel değerlendirme sonuçları incelendiğinde, öğretmenlerde sınıf yönetimi açısından öğretmen niteliklerinin iyi sayılabilecek bir düzeyde olduğu ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerin yetersiz oldukları alanlardaki temel bilgi ve beceri eksikliklerini tamamlamaya yönelik hizmet içi eğitim kursları düzenlenmesine özen gösterilmelidir. Ayrıca lisans eğitimi süresince verilen öğretmenlik meslek bilgisi dersleri, öğretmen adaylarına daha etkili bir şekilde verilmesine ve öğretim elemanlarının bu adaylara sınıf yönetimi konusunda istenilen düzeyde öğretmen niteliklerini kazandırmaya daha fazla çaba gösterilmelidir. Bununla birlikte, öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması derslerinin, daha üst kıdeme sahip olan öğretmen gözetiminde yapılmasına öncelik verilmelidir. Çünkü bu durum, öğretmen adaylarının sınıf yönetimi açısından sahip olduğu niteliklerin daha üst seviyeye ulaşmasını sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K. Ü. (2003). **Etkili Öğrenme ve Öğretme**, Eğitim Dünyası Yayınları, İzmir.
- Aydın, A. (1998). **Sınıf Yönetimi**, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Ataman, A. (2000). Sınıf İçinde Karşılaşılan Davranış Problemleri ve Bunlara Karşı Geliştirilen Önlemler, **Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar** (Editör: Küçükahmet, L.), Nobel Yayınları, Ankara.
- Balcı, A. (2004). **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeleri**. Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Başar, H. (1996). **Sınıf Yönetimi**, Pegem A Yayınları, Ankara.
- _____. (2001). **Sınıf Yönetimi**, Pegem Yayınları, Ankara.
- Bayrak, C. (1998). Okul ve Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar, **Eğitim Bilimlerinde Yenilikler**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları No: 559.
- Cangelosi, J. B. (1988). **Classroom Management Strategies**, Longman Inc, New York.
- Celep, C. (2000). **Sınıf Yönetimi ve Disiplinin**, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Çelik, V. (2002). **Sınıf Yönetimi**, Nobel Yayınları, Ankara.
- Çankırlı, A. (2005). **Öğretmen ve Öğrencileri**, [www.zaferdergisi.com/article /makale](http://www.zaferdergisi.com/article/makale). Erişim Tarihi: 03.06.2007.

- Çetin, Ş. (2001). İdeal Öğretmen Üzerine Bir Araştırma, **Milli Eğitim Dergisi**, Sayı, 149.
- Demirel, Ö. (1999). **Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı**, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Erden, M. (1998). **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Alkım Yayınları, İstanbul.
- Erişen, Y. (2004). Sınıfta Öğretim Liderliği; **Sınıf Yönetimi**, (Editör: Ş. Erçetin ve Ç. Özdemir), Asil Yayın, Ankara.
- Güven, D. E., Cevher, N. F. (2005). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, **Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Vol.2, No.18.
- Girmen, P., Anılan, H., Şentürk, İ., Öztürk, A. (2006). Sınıf Öğretmenlerinin İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Gösterdikleri Tepkiler, **Manas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı, 15. Yıl. 2006.
- Karasar, N. (1994). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd, Ankara.
- Kuğuoğlu, İ. H. (2004). Sınıf Öğretmenliği Bölümü Mezunu Aday Öğretmenlerin Kendi Algılamalarına Göre Sınıf Yönetimi Alanındaki Yeterliliklerini Algılamalarına Dair Görüşleri ve Önerileri, **XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı**. 6-9 Temmuz, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Kılıç, M., Kaya, A., Yıldırım, N., Genç, G. (2004). Eğitimci Gözüyle Öğretmen ve Öğrenci, **XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı**. 6-9 Temmuz, İ.Ü. Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Kızıltepe, Z. (2004). **Öğretim, Eğitim Psikolojisine Çağdaş Bir Yaklaşım**, Merteks, İstanbul.
- Korkmaz, İ. (2002). İstenmeyen Davranışların Önlenmesi, **Sınıf Yönetimi**, (Ed: Zeki Kaya), Pegem Yayınları, Ankara.
- Laut, J. (1999). Classroom Management: Beliefs of Preservice Teachers and Classroom Teachers Concerning Classroom Management Styles, **Fall Teachers Education Conference**, Charleston, Database: Eric.
- Öztürk, B. (2002). İstenmeyen Davranışların Önlenmesi ve Giderilmesi, **Sınıf Yönetimi** (Ed: Emin Karip), Pegem A Yayınları, Ankara.
- Pala, A. (2005). Sınıfta İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önlemeye Dönük Disiplin Modelleri, **Manas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı.13.
- Phelps, P. H. (1991). Helping Teachers Excel as Classroom Managers, **Academic Search Premier, Clearin House**, Vol.64, Issue.4.

- Sarıtaş, M. (2000). “Sınıf Yönetimi ve Disiplinle İlgili Kurallar Geliştirme ve Uygulama” **Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar** (Ed: Leyla Küçükahmet), Nibel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Semerci, N. (2004). Öğrenci Görüşlerine Göre Sınıf Öğretmenliği Derslerini İşleyişi, **XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı**. 6-9 Temmuz, İ.Ü. Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Terzi, R. A. (2002). Sınıf Yönetimi Açısından Etkili Öğretmen Davranışları, **Mili Eğitim Dergisi**, Sayfa 155-156.
- Türnüklü, A. (1999). **İlkokullarda Sınıf Yönetimi**. www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/tezotleri/aturnuklu.html. Erişim tarihi: 12.07.2007.
- Yalçinkaya, M., Tonbul, Y. (2002). İlköğretim Okulu Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetim Becerilerine İlişkin Algı ve Gözlemleri, **Ege Eğitim Dergisi**, (1), 2, 96
- York-Barr, J., Duke, K. (2004). What Do We Do About Teacher Leadership? Findings from Two Decades of Scholarship, **Review of Educational Research**, Vol. 74, No.3.
- Yeşilyurt, E. (2007). Akademik ve Yönetimsel Liderlik, **Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları Dergisi**, Vol.5, No.3.